

ปัญหาข้อกฎหมายในการดำเนินคดีบังคับจำนอง
ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง : ศึกษาเฉพาะกรณีนำกระบวนการพิจารณาแบบคดีไม่มีข้อยุ่งยาก
มาปรับใช้กับการดำเนินคดีบังคับจำนอง

นางสาวสุชาดา ทรงเวชเกษม

ศูนย์วิทยพัชการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์ ภาควิชานิติศาสตร์
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2544

ISBN 974-03-0886-4

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

LEGAL PROBLEMS IN MORTGAGE ENFORCEMENT
UNDER THE CIVIL PROCEDURE LAW : SIMPLE CASE PROCEDURE

Ms. Suchada Songvejkasem

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirement
for the Degree of Master of Laws in Laws

Department of Law

Faculty of Law

Chulalongkorn University

Academic Year 2001

ISBN 974-03-0886-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ปัญหาข้อกฎหมายในการดำเนินคดีบังคับจำนองตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง : ศึกษาเฉพาะกรณีนำกระบวนการพิจารณาแบบคดีไม่มีข้อยุ่งยากมาปรับใช้กับการดำเนินคดีบังคับจำนอง

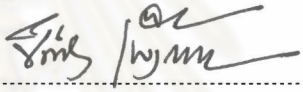
โดย นางสาวสุชาดา ทรงเวชเกษม

ภาควิชา นิติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์สมชาย จุลนิตี ผู้พิพากษาศาลฎีกา

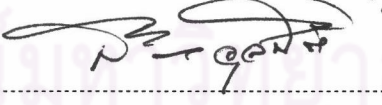
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

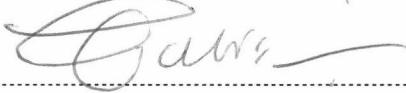

..... คณบดีคณะนิติศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชาติพันธุ์ เชื้อบุญชัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์รัชชัย สุภผลศิริ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(อาจารย์สมชาย จุลนิตี)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์อรพรรณ พันธุ์พัฒนา)

บทคัดย่อวิทยานิพนธ์

สุชาดา ทรงเวชเกษม : ปัญหาข้อกฎหมายในการดำเนินคดีบังคับจำนองตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง : ศึกษาเฉพาะกรณีนำกระบวนการพิจารณาแบบคดีไม่มีข้อยุ่งยากมาปรับใช้กับคดีบังคับจำนอง. (LEGAL PROBLEMS IN MORTGAGE ENFORCEMENT UNDER THE CIVIL PROCEDURE LAW : SIMPLE CASE PROCEDURE) อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์, อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : อาจารย์สมชาย จุลนิติ; 189 หน้า. ISBN 974-03-0886-4

เนื่องจากสังคมได้พัฒนาไปในลักษณะที่ซับซ้อนมากขึ้น ทั้งการค้าและการลงทุนประเภทต่าง ๆ ทำให้เกิดความสัมพันธ์ในทางแพ่งกันมากขึ้น จึงมีคดีขึ้นสู่ศาลมากขึ้นตามไปด้วย ปัญหาเรื่องคดีล้นศาลและการพิจารณาคดีล่าช้าจึงกลายเป็นปัญหาสำคัญประการหนึ่งของการอำนวยความสะดวกธรรมภายใต้กระบวนการพิจารณาความแพ่ง กระบวนการพิจารณาคดีไม่มีข้อยุ่งยากจึงถือเป็นกระบวนการพิจารณาคดีรูปแบบหนึ่งภายใต้กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งที่กำหนดให้คดีที่ปรากฏในเบื้องต้นว่ามีพยานหลักฐานแน่นอนและยากที่จำเลยจะยกข้อต่อสู้คดีโจทก์ได้ ให้ดำเนินกระบวนการคดีไปด้วยความกระชับและรวดเร็วกว่ากระบวนการพิจารณาคดีสามัญทั่วไป เพื่ออำนวยความสะดวกธรรมและเยียวยาปัญหาการพิจารณาคดีล่าช้าดังกล่าว

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนจึงมุ่งเน้นที่จะศึกษาถึงประวัติความเป็นมา แนวความคิดพื้นฐาน หลักกฎหมายและวัตถุประสงค์ของวิธีพิจารณา รวมทั้งปัญหาข้อขัดข้องในการพิจารณาคดีไม่มีข้อยุ่งยาก ตลอดจนแนวทางแก้ไขข้อขัดข้องดังกล่าว โดยมุ่งเน้นถึงการนำเอากระบวนการพิจารณาคดีไม่มีข้อยุ่งยากมาปรับใช้กับการดำเนินคดีบังคับจำนอง เพื่อให้กระบวนการคดีไม่มีข้อยุ่งยากสามารถนำมาใช้กับคดีบังคับจำนองได้อย่างมีประสิทธิภาพและอำนวยความสะดวกธรรมสูงสุดแก่ทุกฝ่าย อันจะส่งผลถึงความเชื่อมั่นในการค้า การลงทุน และเศรษฐกิจของประเทศอีกทางหนึ่งด้วย

ภาควิชา นิติศาสตร์ ลายมือชื่อนิสิต สุชาดา
สาขาวิชา นิติศาสตร์ ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา Amil
ปีการศึกษา 2544 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม Amil

AN ABSTRACT

4186152134 : MAJOR LAW

KEY WORD : SIMPLE CASE / MORTGAGE ENFORCEMENT

SUCHADA SONGVEJKASEM : LEGAL PROBLEMS IN MORTGAGE ENFORCEMENT UNDER THE CIVIL PROCEDURE LAW : SIMPLE CASE PROCEDURE.

THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. PAITON KONGSOMBOON , THESIS COADVISOR : SOMCHAI JULNITI, 189 pp. ISBN 974-03-0886-4

The increasing number and variety of complicated investment transactions have given rise to difficult problems and disputes. Most of the disputes end up in court. The delays in court trial can be considered as one of the most significant problems of the civil procedure in Thailand. The procedure of a simple case, under the Civil Procedure, is a kind of proceeding to speed up the trial. Such procedure will be applied solely to the case in which there are clear and unarguable evidence which would make it difficult for defendant to defend the plaintiff's claims. The procedure of a simple case is highly considered as one of the helpful and efficient ways for solving the trial delays in courts.

This thesis centers on the procedure of a simple case's history, involving basic concepts and principles of law, and examines the objectives of the procedure and the problems which arise in the court proceedings. It especially focuses on (i) the procedure of simple case involving the enforcement of a mortgage; and (ii) the recommendations for removing the conflicts of simple case procedure so as to make the enforcement of the mortgage more efficient, the increasing investors' confidence and the confidence of the investment community resulting in improved economic recovery of the nation.

Department Law Student's signature [Signature]

Field of study Law Advisor's signature [Signature]

Academic year 2001 Co-advisor's signature [Signature]

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจากท่านอาจารย์ทุกท่าน ได้แก่ ท่านรองศาสตราจารย์รัชชัย ศุภผลศิริ ท่านรองศาสตราจารย์อรรถพรหม พันธ์พัฒนา โดยเฉพาะท่านรองศาสตราจารย์ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์ และท่านอาจารย์สมชาย จุลนิตี ที่กรุณาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ท่านอาจารย์ธานีศ เกศวพิทักษ์ และท่านอาจารย์ไพโรจน์ วายูภาพ ที่กรุณาชี้แนะให้แนวความคิดและข้อมูลต่างๆ ทางวิชาการและแนวทางในการปฏิบัติอันมีค่าต่อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นอย่างยิ่ง ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ทุกท่านที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและเพิ่มเติมเนื้อหาของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ทั้งยังสละเวลาอันมีค่ายิ่งให้คำแนะนำ เอาใจใส่ดูแล รวมทั้งให้กำลังใจที่ดีให้แก่ผู้เขียนมาโดยตลอด

และที่ขาดเสียมิได้ ผู้เขียนขอขอบพระคุณสำหรับความช่วยเหลือและกำลังใจทั้งหมดจากสมาชิกในครอบครัวและเพื่อน ๆ ของผู้เขียน และพี่น้องทุกคนที่บริษัท สำนักกฎหมายสากล สยามพรีเมียร์ จำกัด รวมทั้งเจ้าหน้าที่ห้องสมุดและห้องทะเบียนบัณฑิตฯ คณะนิติศาสตร์ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นจนสำเร็จ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ หากมีคุณค่าและประโยชน์ทางการศึกษาในวิชานิติศาสตร์อยู่บ้าง ผู้เขียนขออุทิศความดีนี้เป็นกตเวทิตาคุณแก่ผู้มีพระคุณและอุปการะคุณทุกท่านที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นและที่มีได้กล่าวถึงไว้ ณ ที่นี้ ที่ให้ความกรุณาแก่ผู้เขียนในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงไปได้ แต่หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีข้อบกพร่องประการใด ผู้เขียนขอน้อมรับความผิดนั้นไว้เพียงผู้เดียว

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สุชาดา ทรงเวชเกษม

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	4
3. ขอบเขตของการศึกษา.....	4
4. สมมติฐานของวิทยานิพนธ์.....	4
5. วิธีดำเนินการศึกษา.....	4
6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
บทที่ 2 หลักทั่วไปของการพิจารณาคดีไม่มีข้อยุ่งยาก.....	6
1. วิวัฒนาการ แนวความคิด และวัตถุประสงค์ของ การพิจารณาคดีไม่มีข้อยุ่งยาก.....	6
1.1 วิวัฒนาการ แนวความคิด และวัตถุประสงค์ของ การพิจารณาคดีไม่มีข้อยุ่งยากในต่างประเทศ.....	6
1.2 วิวัฒนาการ แนวความคิด และวัตถุประสงค์ของ การพิจารณาคดีไม่มีข้อยุ่งยากในประเทศไทย.....	7
2. ลักษณะคดีไม่มีข้อยุ่งยากและหลักการพิจารณาคดีไม่มีข้อยุ่งยาก.....	12
3. กระบวนการพิจารณาคดีไม่มีข้อยุ่งยาก.....	15
3.1 กระบวนการพิจารณาคดีไม่มีข้อยุ่งยากในประเทศอังกฤษ.....	15
3.1.1 ความหมายและขอบเขตการพิพากษาโดยรวบรัด.....	16
3.1.2 หลักการยื่นคำขอและการพิสูจน์หักล้าง.....	17
3.1.3 การพิจารณาคำขอ.....	17

สารบัญ (ต่อ)

3.2	กระบวนการพิจารณาคดีไม่มีข้อยุ่งยากในประเทศสหรัฐอเมริกา.....	19
3.2.1	ความหมายและขอบเขตการพิพากษาโดยรวบรัด.....	20
3.2.2	หลักการยื่นคำขอและการพิจารณาคำขอ.....	21
3.2.3	การอุทธรณ์คำพิพากษา.....	23
3.3	กระบวนการพิจารณาคดีไม่มีข้อยุ่งยากในประเทศไทย.....	23
3.3.1	คดีโมโนสาเร่.....	24
(ก)	ประวัติความเป็นมา ความหมายและลักษณะของคดีโมโนสาเร่.....	24
(ข)	การคำนวณทุนทรัพย์และการคิดค่าขึ้นศาลในคดีโมโนสาเร่.....	28
(ค)	ศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีโมโนสาเร่.....	33
(ง)	บทบังคับให้ศาลต้องดำเนินกระบวนการพิจารณาอย่างคดีโมโนสาเร่.....	34
(จ)	การยื่นฟ้องคดีโมโนสาเร่.....	35
(ฉ)	การยื่นคำให้การในคดีโมโนสาเร่.....	41
(ช)	กระบวนการพิจารณาคดีโมโนสาเร่.....	42
(ซ)	การขยายหรือย่อระยะเวลาของคดีโมโนสาเร่.....	45
(ฌ)	การขอคุ้มครองชั่วคราวก่อนพิพากษา.....	46
(ญ)	การพิพากษาคดีโมโนสาเร่.....	49
(ฎ)	การบังคับตามคำพิพากษาในคดีโมโนสาเร่.....	49
(ฏ)	การอุทธรณ์ฎีกา.....	52
3.3.2	คดีไม่มีข้อยุ่งยาก.....	52
(ก)	ความหมาย ลักษณะของคดีไม่มีข้อยุ่งยาก.....	52
(ข)	วัตถุประสงค์ของวิธีพิจารณาคดีไม่มีข้อยุ่งยาก.....	56
(ค)	ศาลที่มีอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดีไม่มีข้อยุ่งยาก.....	56
(ง)	หลักเกณฑ์การยื่นคำฟ้องและการส่งของศาล ให้ดำเนินคดีอย่างคดีไม่มีข้อยุ่งยาก.....	57
(จ)	กระบวนการพิจารณาคดีโดยรวบรัดในคดีไม่มีข้อยุ่งยาก.....	59
(ฉ)	การยื่นคำให้การของจำเลย.....	62
(ช)	การเลื่อนเวลาขึ้นคำให้การและเลื่อนคดีในคดีไม่มีข้อยุ่งยาก.....	64
(ซ)	การยื่นหรือขยายระยะเวลาตามกฎหมาย.....	65
(ฌ)	การเพิกถอนคำสั่งให้พิจารณาคดีอย่างคดีไม่มีข้อยุ่งยาก.....	66

สารบัญ (ต่อ)

(ณ) การขอคุ้มครองชั่วคราวก่อนพิพากษา.....	66
(ฉ) การพิพากษาคดีไม่มีข้อยุ่งยาก.....	67
(ช) การบังคับตามคำพิพากษาในคดีไม่มีข้อยุ่งยาก.....	67
(ฐ) การอุทธรณ์ฎีกา.....	69
บทที่ 3 การพิจารณาคดีไม่มีข้อยุ่งยาก กรณีฟ้องบังคับจำนอง.....	71
1. หลักทั่วไปของการจำนอง.....	71
1.1 การจำนองของประเทศอังกฤษ.....	71
1.1.1 ลักษณะการจำนอง.....	72
1.1.2 รูปแบบของการจำนอง.....	72
1.1.3 สิทธิของคู่สัญญา.....	74
1.2 การจำนองของประเทศสหรัฐอเมริกา.....	76
1.2.1 ลักษณะการจำนอง.....	76
1.2.2 เอกสารในการจำนอง.....	78
1.2.3 แบบของการจำนอง.....	80
1.2.4 ประเภทของการจำนอง.....	81
1.2.5 สิทธิและหน้าที่ของคู่สัญญา.....	83
1.2.6 การระงับสิ้นไปแห่งสัญญาจำนอง.....	87
1.3 การจำนองของประเทศไทย.....	90
1.3.1 ลักษณะของสัญญาจำนอง.....	90
1.3.2 ทรัพย์สินที่สามารถจำนองได้.....	92
1.3.3 แบบของสัญญาจำนอง.....	94
1.3.4 สิทธิจำนองครอบเพียงใด.....	98
1.3.5 สิทธิและหน้าที่ของคู่สัญญา.....	99
1.3.6 การระงับสิ้นไปแห่งสัญญาจำนอง.....	100
2. การบังคับจำนอง.....	102
2.1 ความหมายของการบังคับจำนอง (Foreclosure).....	102
2.2 การบังคับจำนองของประเทศอังกฤษ.....	103
2.3 การบังคับจำนองของประเทศสหรัฐอเมริกา.....	105

สารบัญ (ต่อ)

2.4 การบังคับจำนองในประเทศไทย.....	108
2.4.1 การบังคับจำนองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์.....	108
2.4.2 วิธีการบังคับจำนองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์.....	114
2.4.3 การบังคับจำนองกรณีทรัพย์สินสิ่งเดียวกันนำไปเป็นหลักประกัน แก่เจ้าหนี้หลายราย.....	116
2.4.4 การบังคับจำนองหลายสิ่ง.....	117
2.4.5 ผลของการบังคับจำนอง.....	119
2.4.6 การใช้สิทธิของผู้รับจำนองตามประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 289.....	120
3. การนำหลักเกณฑ์คดีไม่มีข้อยุ่งยากมาปรับบังคับใช้กับคดีบังคับจำนอง.....	122
3.1 การฟ้องคดีบังคับจำนอง.....	122
3.2 หลักเกณฑ์การพิจารณาคดีไม่มีข้อยุ่งยาก มาปรับบังคับใช้กับคดีบังคับจำนอง.....	124
3.3 การพิจารณาข้อต่อสู้ในคำให้การของจำเลย.....	129
3.4 การพิจารณาคดี.....	136
บทที่ 4 ปัญหาข้อกฎหมายและข้อขัดข้องในทางปฏิบัติของการพิจารณาคดีไม่มีข้อยุ่งยาก กรณีนำมาปรับใช้กับคดีบังคับจำนอง.....	142
1. ปัญหาเกี่ยวกับการยื่นฟ้องคดีไม่มีข้อยุ่งยาก.....	142
1.1 ปัญหาการให้ดุลพินิจแก่ศาลที่จะพิจารณาคำเนินกระบวนการวิธีพิจารณา คดีบังคับจำนองแบบคดีสามัญหรือคดีไม่มีข้อยุ่งยาก.....	142
1.2 ปัญหาการตีความกฎหมายในการให้อำนาจศาลมีคำสั่งให้แก้ไขคำฟ้อง หรือคำให้การที่ยื่นมาเป็นหนังสือ.....	145
2. ปัญหาเกี่ยวกับการพิจารณาคดีไม่มีข้อยุ่งยาก.....	146
2.1 ปัญหาบทบาทของศาลในการค้นหาความจริงของคดี ในการพิจารณาคดีระบบไต่สวน.....	146
2.1.1 บทบาทของศาลในการไต่ถามเพื่อหาข้อยุติในคดีที่พิพาท.....	146
2.1.2 บทบาทของศาลในการเรียกพยานหลักฐานมาสืบเพิ่มเติมได้.....	147

สารบัญ (ต่อ)

2.2 ปัญหาการตีความกฎหมายในการพิจารณาคดีกรณีจำเลยขาดนัดยื่นคำให้การ...	147
2.3 ปัญหาการเพิกถอนคำสั่งให้ดำเนินคดีไม่มีข้อยุ่งยากแล้วมีคำสั่งให้ดำเนินคดีอย่างคดีสามัญ.....	153
2.4 ปัญหาการใช้สิทธิโดยไม่สุจริตของกลุ่มความในการประวิงคดีบังคับจำนอง.....	154
2.5 ปัญหาการคุ้มครองคู่ความในคดี	164
2.5.1 ข้อเท็จจริงในคำฟ้องและเอกสารหลักฐานท้ายคำฟ้องของโจทก์ไม่เป็นความจริง	165
2.5.2 การส่งหมายเรียกให้จำเลย.....	165
2.5.3 การขอพิจารณาคดีใหม่.....	167
2.6 ปัญหาการนำกระบวนการพิจารณาคดีไม่มีข้อยุ่งยากมาปรับใช้กับคดีบังคับจำนอง.....	168
2.6.1 การรับฟ้องคดีบังคับจำนองอย่างคดีไม่มีข้อยุ่งยาก.....	168
2.6.2 การพิจารณาคำให้การของจำเลยและการสืบพยาน.....	169
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	171
1. บทสรุป.....	171
2. ข้อเสนอแนะ.....	176
รายการอ้างอิง.....	182
ประวัติผู้เขียน.....	189

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย